

OPEN DIALOG FOUNDATION

Open Dialog Foundation, 11a Szucha Avenue, office 21, 00-580 Warsaw, Poland

Tel. +48 22 307 11 22

www.odfoundation.eu

Warszawa, 03.02.2014 r.

UKRAINA: W REGIONACH KRAJU PRZEPROWADZANE SĄ MASOWE ARESZTOWANIA DZIAŁACZY PROTESTÓW ANTYRZĄDOWYCH

Masowe protesty antyrządowe objęły większość regionów Ukrainy. Na południu i wschodzie kraju, gdzie tradycyjnie panuje wysoki poziom poparcia dla obecnej władzy, uczestnicy protestów zderzyli się z okrutnymi kontrdziałaniami władz lokalnych – protestujących rozpraszają oddziały specjalne milicji, a przeciwko zatrzymanym wszczynane są sprawy karne.

Cechą charakterystyczną starć między protestującymi a organami ścigania stało się uczestnictwo strony trzeciej: dziesiątki, a nawet setki młodych chłopców, z maskami na twarzach i pałkami w rękach bili uczestników protestów antyrządowych. Jednocześnie funkcjonariusze organów ścigania, pomimo tego, iż działania te były ewidentnie nielegalne, nie powstrzymywali napastników. Identyczne przypadki zostały zarejestrowane w Dniepropetrowsku, Zaporozżu, Kirowogradzie, Charkowie, Nikołajewie, Chersoniu i Odessie.

Obwód dniepropietrowski

W dniu 26.01.2014 r. w pobliżu Dniepropietrowskiej Obwodowej Administracji Państwowej (OAP) odbył się protest antyrządowy, w którym wzięło udział kilka tysięcy osób. Podczas akcji protestacyjnej zgromadzonych zaatakowała grupa nieznanymi zamaskowanych mężczyzn z kijami w rękach. Wielu z nich miało przy sobie broń traumatyczną i tarcze policyjne. Wszyscy napastnicy mieli żółte opaski na rękawach.

Gdy kolumna protestujących przechodziła obok ogrodzenia w pobliżu budynku Dniepropietrowskiej Obwodowej Administracji Państwowej, kilkadziesiąt osób o wysportowanych sylwetkach z żółtymi opaskami na rękawach, uzbrojeni w kije, zaczęli rzucać w protestujących bomby dymne, fajerwerki, kamienie i kije, prowokując ich do działań odwetowych.

Według relacji naocznych świadków, policja nie ingerowała w konflikt, a w niektórych przypadkach nawet kryła atakujących. Filmy wideo, nakręcone podczas tej sytuacji, świadczą o tym, iż napastnicy ukrywali się w budynku OAP, gdzie wydawano im pałki i tarcze.^{1,2}

Według niektórych danych, w wyniku starć co najmniej 80 osób³ doznało obrażeń, z czego około 10 osób zostało przetransportowanych do szpitali w stanie ciężkim⁴. Co najmniej 4 osoby zostały ranne w wyniku strzałów z broni traumatycznej.⁵ 20-letni **Yaroslav Sinitsa** został pobity przez nieznanego sprawcę w pobliżu stadionu miejskiego, kiedy wracał do domu. W wyniku napadu Yaroslav doznał otwartego urazu głowy oraz wstrząśnienia mózgu pierwszego stopnia. Co więcej, obecnie przeciwko Yaroslavowi wszczęto dwie sprawy karne (pod zarzutem udziału w zamieszkach oraz przygotowania ataku terrorystycznego).⁶

¹ <http://news.liga.net/news/politics/968252-v-dnepropetrovske-zaderzhany-37-chelovek-mvd.htm>

² <http://news.liga.net/video/politics/968200-dnepropetrovsk-titushki-ryadom-s-militsiy-pered-atakoy-na-maydan.htm>

³ <http://hvyly.org/news/exclusive/razgon-aktsii-protesta-v-dnepropetrovske-narodnoy-gvardiye-yanukovicha-80-postradavshih.html>

⁴ <http://www.litsa.com.ua/show/a/14114>

⁵ http://censor.net.ua/photo_news/268160/titushki-pod-prikryciem-militsii-strelyayut-po-dnepropetrovskim-mitinguyuschim-est-pos-tradavshie-fotoreportaj

⁶ https://www.facebook.com/euromaidanbankovavictims/posts/642220299178033?stream_ref=1

Po pobiciu protestujących przez nieznaną milicję, milicja zaczęła zatrzymywać uczestników protestów antyrządowych. Jak oświadczył członek parlamentu z ramienia partii 'UDAR', Sergey Kaplin, milicja zatrzymywała przypadkowych przechodniów, a także celowo atakowała dziennikarzy. „*Teraz prowadzona jest akcja łapania dziennikarzy. Tituszki (nowe słowo slangowe⁷, używane dla określenia grup młodych mężczyzn o sportowym wyglądzie, uczestniczących w prowokacjach i działaniach o charakterze chuligańskim – przyp. red.) widzą człowieka z kamerą - dopadają go i próbują go pobić. Zaatakowali jednego dziennikarza, ale udało mu się ukryć w kawiarni. Tituszki chodzą po mieście dużymi grupami i biją każdego, kto, ich zdaniem, przypomina działacza Euromajdanu*”,⁸ - oświadczył poseł. Przykładem jest historia zatrzymania Leonida Babina. W dniu 26.01.2014 r. wyszedł on z synem do sklepu; na ulicy nieznanymi mężczyznami pojmano go, wpełchnęli do więźniarki i odjechali w nieznanym kierunku. Syn zdołał uciec i opowiedzieć matce o tym wydarzeniu. Pomimo tego, iż Leonid nie brał udziału w protestach antyrządowych, został on oskarżony o udział w zamieszkach (art. 294 Kodeksu Karnego Ukrainy). Sąd wydał decyzję o jego aresztowaniu na okres dwóch miesięcy.⁹

Łącznie w Dniepropietrowsku, na dzień 31.01.2014 r., zostało aresztowanych co najmniej 27 osób, które są oskarżone o udział w zamieszkach (art. 294 Kodeksu Karnego Ukrainy): Leonid Babin, Yegenyi Balabay, Yevgeniy Bardachenko, Alexander Bereza, Yuriy Bezotosnyi, Vitaliy Vershinin, Vadim Garkusha, Valeriy Dubovtsev, Vladislav Kachenjuk, Valeriy Lapin, Alexander Melnik, Konstantin Orbiladze, Vitaliy Piddubnyi, Konstantin Pegarkov, Dmitriy Rybchenko, Yevgeniy Stepanenko, Leonid Stepanenko, Dmitriy Turenko, Oleg Tsyganov, Vitaliy Khlusov, Sergey Khmelevskiy, Mikhail Khrolenok, Vadim Shabanov, Andrey Shamatiyenko, Vladislav Shevchenko, Eduard Shevchenko, Vasiliy Yagubyan.^{10,11} Większość z nich decyzją sądu została aresztowana na okres 2 miesięcy.

Podczas wydarzeń w pobliżu Dniepropietrowskiej Obwodowej Administracji Państwowej z powodu działań napastników ucierpiało co najmniej 6 dziennikarzy. Kamerzysta **Sergey Kochet** został ranny w plecy pociskiem traumatycznym; operator **Daniil Petrimonov** doznał urazu ręki. Dziennikarka **Natalia Svetlova** doznała urazów i siniaków z powodu uderzeń kijami. Ponadto została uszkodzona kamera jednego z dziennikarzy lokalnego „Kanału 34”. Młodzi mężczyźni o wysportowanych sylwetkach rozbili laptopa dziennikarki gazety „Vesti”, **Yaroslavie Markinej**. Również w budynku OAP grozili oni dziennikarce gazety „Kurier Rządowy” („Uriadovi Kurier”), **Natalii Belovitskiej**.¹²

Po niedzielnym szturmie na budynek OAP władze Dniepropietrowska wzmocniły ochronę administracji obwodowej - wokół budynku rozciągnięto drut kolczasty.

W dniu 30.01.2014 r. nieznanymi sprawcami zaatakowali prawnika Sergeya Kulbicha - obrońcę uczestników szturmów na Dniepropietrowską Obwodową Administrację Państwową w dniu 26.01.2014 r. Kiedy Kulbich szedł w stronę swojego samochodu, podeszło do niego dwóch mężczyzn i poprosiło o wylegitymowanie się. Następnie adwokata uderzono w głowę, a później pchnięto nożem. Z powodu poniesionych ran Sergey Kulbich stracił dużo krwi.¹³

Obwód zaporozki

W dniu 26.01.2014 r. odbył się wiec Euromajdanu w pobliżu Zaporozkiej Obwodowej Administracji Państwowej. W nocy z 26 na 27 stycznia, siły bezpieczeństwa rozproszyły działaczy Euromajdanu, którzy pozostali na noc przed budynkiem administracji obwodowej. Według relacji naocznych świadków, demonstrantów przepędzano z placu przy użyciu broni traumatycznej i granatów ogłuszających. Z powodu działań organów ścigania oraz niezidentyfikowanych mężczyzn o

⁷ <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%88%D0%BA%D0%B8>

⁸ <http://news.liga.net/news/politics/968244-v-dnepropetrovske-militsiya-brosaet-v-avtozaki-vsekh-podryad-udar.htm>

⁹ https://www.facebook.com/EvromaidanSOS/posts/365957976878551?stream_ref=1

¹⁰ http://legalaid.gov.ua/ua/?option=com_content&view=article&id=598

¹¹ <https://www.facebook.com/groups/480065782103476/permalink/480123248764396/>

¹² <http://24tv.ua/home/showSingleNews.do?u-zaporizhzi-i-dnipropetrovsku-postrazhdali-zhurnalisti&objectId=402885>

¹³ <http://www.056.ua/news/465197>

wysportowanych sylwetkach, którzy działają w porozumieniu z policją, co najmniej 100 osób zostało rannych.^{14,15} Protestujący doznali głównie urazu oczu i kończyn. Wszyscy poszkodowani z charakterystycznymi obrażeniami zostali przewiezieni do szpitala miejskiego, w którym dyżurowały patrole policyjne, aresztując aktywistów.¹⁶

Jednocześnie szef Głównego Zarządu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (GZMSW) obwodu zaporozkiego Vladimir Serbia oświadczył, że nie było żadnego konfliktu - ludzie rozbiegli się, jak tylko zobaczyli policję. Są osoby zatrzymane, ale nic mu nie wiadomo o ofiarach.¹⁷

W wyniku akcji rozproszenia demonstrantów zatrzymano co najmniej 47 działaczy, wobec których sąd zastosował środek prewencyjny w postaci aresztu domowego lub dozoru policyjnego (pod zarzutem „bezprawnego zajęcia budynków państwowych lub publicznych”- Art. 341 Kodeksu Karnego Ukrainy). Lista zatrzymanych (na dzień 31.01.2014 r.): **Alexander Alexandrov, Igor Artyushenko, Nikolay Afanasiyevsky, Denis Belkin, Alexander Belorogov, Denis Buynichenko, Bogdan Volkov, Pavel Guba, Nikolay Gurskiy, Vadim Gusev, Oleg Zheliznyak, Denis Zvarych, Sergey Kalita, Ivan Klimov, Pavel Kovtun, Maxim Kononenko, Yevgeniy Kuzmenko, Nikita Kulinich, Yevgeniy Lazebnyi, Alexander Lyakh, Nikolay Malynovskiy, Vasiliy Mezencov, Yevgeniy Momot, Yevgeniy Nevkipiliy, Alexander Nikolayenko, Roman Onats, Sergey Onopriyenko, Alexander Panin, Sergey Pantsakov, Vitaliy Podlobnikov, Vitaliy Poznokos, Oleg Polyatykin, Andrey Poliachenko, Sergey Royenko, Dmitriy Samsyka, Vitaliy Sinitovych, Yuriy Sirman, Maxim Slatin, Konstantin Sobko, Andrey Syvats, Alexander Tushov, Yevgeniy Udovychenko, Alexander Furman, Vladimir Chukhlomin, Sergey Chyrka, Ivan Shchepetov, Dmitriy Yachyn.**¹⁸

Podczas wydarzeń w Zaporozżu ucierpiało również co najmniej trzech dziennikarzy. Pobito: fotografa agencji informacyjnej „Ukrinform” **Dmitriya Smolenko**, dziennikarza, prezentera i muzyka **Valentina Terletskego** oraz redaktora naczelnego gazety „Mechta” [„Marzenie”] **Yuriya Gudimenko**. Smolenko i Terletskiy zostali hospitalizowani z powodu odniesionych obrażeń. Yuriyowi Gudimenko policjant złamał palec przy pomocy pałki. *„Kręciłem film, dopóki nie zostałem uderzony pałką w rękę, w której trzymałem w zasadzie zupełnie nieprzydatną rzecz – legitymację dziennikarską. Ręka jest niby cała, tylko palec mam złamany. Szpitale są przepelnione osobami pobitymi”*,¹⁹ - powiedział Yuriy Gudimenko.

Obwód czerkaski

W dniu 23.01.2014 r. około 2 tysięcy osób wzięło udział w proteście antyrządowym w pobliżu budynku Czerkaskiej Obwodowej Administracji Państwowej. Wieczorem najbardziej radykalni protestujący rozpoczęli szturm budynku administracji. Podczas odpierania ataku, policja użyła granatów ogłuszających oraz polewała protestujących wodą z węża (temperatura powietrza w tym czasie wynosiła około 10 stopni Celsjusza). Olga Galushko, która brała udział w proteście, doznała poważnego urazu głowy. Według relacji naocznych świadków, mężczyzna w mundurze policyjnym wyrzucił przez okno z drugiego piętra budynku administracji wazon, który spadł na głowę dziewczyny. Teraz przebywa ona w szpitalu w stanie ciężkim.²⁰

Około północy, uczestnicy protestu antyrządowego zdołali wtargnąć do budynku OAP. Wkrótce jednak przyjechało wsparcie policji (w tym jednostka specjalna „Berkut”), które rozproszyło demonstrantów. Około stu osób zostało aresztowanych. Zatrzymywano także przypadkowych przechodniów.²¹ Łącznie, w związku ze szturmem na Czerkaską Obwodową Administrację Państwową zatrzymano ok. 110 osób.²²

¹⁴ http://24tv.ua/home/showSingleNews.do?pid_chas_rozgonu_protestiv_v_zaporizhzhii_postrazhdalo_do_100_osib&objectId=402909

¹⁵ http://news.liga.net/news/politics/970213-v_zaporozhe_sud_izbral_meru_presecheniya_dlya_32_zaderzhannykh_u_oga.htm

¹⁶ <http://kontrakty.ua/article/72974>

¹⁷ http://news.liga.net/video/politics/968326-v_zaporozhe_zhestko_razognali_maydan_bolee_90_ranenykh_video.htm

¹⁸ <http://z-city.com.ua/Список-запорожцев-которых-задержали-и-осудили-после-Майдана-29.01.2014>

¹⁹ <http://www.unian.net/politics/876822-vo-vremya-razgona-zaporozhskogo-maydana-postradali-minimum-troe-jurnalistov.html>

²⁰ <http://www.unian.ua/politics/876026-postrajdala-pid-chas-shturmu-cherkaskoji-oda-divchina-u-vaikomu-stani.html>

²¹ http://www.bbc.co.uk/ukrainian/news/2014/01/140126_cherkasy_detained_or.shtml?utm_source=BBC.ua&utm_medium=twitter

²² <http://dzvin.org/cherkasy-u-sumnomu-rejtynhu-mist-z-najbilshoyu-kilkisty-zatrymanyh-aktyvistiv/>

Według stanu na dzień 31.01.2014 r., wobec około 50 osób sąd zastosował różne środki prewencyjne - od aresztu domowego po osadzenie w areszcie na okres 2 miesięcy. Lista aresztowanych: **Vitaliy Antonenko, Yuriy Bondar, Yuriy Botnar, Viktor Bryshevskiy, Alexey Bubnov, Alexander Buka, Sergey Valchuk, Vitaliy Vechoryk, Yuriy Gordiychuk, Nikolay Goron, Pavel Greshchuk, Nikolay Dobrynskiy, Vadim Dronov, Sergey Dukhovskiy, Timur Yemelyanov, Alexander Zapechenko, Roman Zinczenko, Roman Zuboliy, Alexander Ilyashchenko, Yuriy Kalynchuk-Marczenko, Boris Kaminskiy, Sergey Kyrylyuk, Oleg Kovalenko, Vladislav Kompaniyets, Yaroslav Korgut, Sergey Korsun, Yuriy Krasnopolskiy, Roman Krosnenchuk, Yuriy Kupriyev, Roman Kurtiyev, Konstantin Lykholay, Andrey Malyuk, Vladimir Marchenko, Yuriy Mygal, Dmitriy Midyanyk, Ramir Nuruyev, Alexander Ovchynnykov, Vladislav Panchenko, Ilya Pesetskiy, Eduard Prys, Ruslan Pukhnyi, Yaroslav Samozvan, Vladimir Serdyuk, Roman Skrygin, Oleg Snigur, Vitaliy Sobashenko, Yevgeniy Sukhovenko, Nikolay Taranenko, Anastasiya Tokmakova, Maxim Tuchkov, Konstantin Usenko, Vladimir Khagay, Sergey Khadzhinov, Vitaliy Khvostenko, Igor Kholodnyi, Vladislav Chornobylskiy, Andrey Sheludko, Alexander Shulga, Vitaliy Shushar, Bogdan Yunusov, Pavel Yakymenko, Andrej Yarmolenko.** Wszystkim aresztowanym postawiono zarzuty „udziału w masowych zamieszkach” (art. 294 Kodeksu Karnego Ukrainy) lub „bezprawnego zajęcia budynków państwowych lub publicznych” (art. 341 Kodeksu Karnego Ukrainy).²³

Yelena Svantsitska, matka jednego z zatrzymanych, Vladislava Kompaniytsa (postawiono mu zarzuty z art. 294 i 341 Kodeksu Karnego Ukrainy), zaprzecza, jakoby jej syn mógł brać udział w szturmie na budynek administracji obwodowej. Vladislav jest wzorowym studentem, który otrzymał stypendium prezydenckie Małej Akademii Nauk Ukrainy, oraz inwalidą II grupy. Według jego matki, Vladislav został zatrzymany, kiedy po prostu przechodził w pobliżu budynku administracyjnego, który w tym czasie był już zajęty przez demonstrantów. Sąd postanowił zastosować wobec V. Kompaniytsa środek prewencyjny w postaci aresztu domowego.²⁴

W Czerkasach został również zatrzymany jeden z liderów Automajdanu – Sergey Khadzhinov. Jego samochód, a także samochody siedmiu innych aktywistów Automajdanu zostały zniszczone przez funkcjonariuszy jednostki specjalnej „Berkut”. Decyzją sądu Khadzhinov został aresztowany na okres 2 miesięcy. Został on oskarżony na podstawie art. 341 Kodeksu Karnego Ukrainy („bezprawne zajęcie budynków państwowych lub publicznych”).²⁵

Obwód kirowogradzki

Protesty antyrządowe odbyły się także w Kirowogradzie. Przez kilka dni tysiące osób gromadziły się na placu przed budynkiem administracji obwodowej. Poważnych starć udało się uniknąć.²⁶ Jednocześnie działacze opozycji twierdzą, że wielu protestujących zostało pobitych przez niezidentyfikowanych mężczyzn o wysportowanych sylwetkach, którzy posługiwali się młotkami.²⁷

W związku z trwającymi masowymi protestami, działacze Kirowogradzkiego Majdanu zaczęto wzywać się na przesłuchania; wielu z nich jest zatrzymywanych i aresztowanych pod zarzutem „chuligaństwa” (art. 296 Kodeksu Karnego Ukrainy) lub „niestosowania się do poleceń policjanta” (art. 185 Kodeksu Karnego Ukrainy). Według stanu na 31.01.2014 r., zostało zatrzymanych co najmniej 10 działaczy: **Nikolay Grechukha, Sergey Gorbovskiy, Maxim Gutsalyuk, Igor Derkach, Vitaliy Yegorov, Svyatoslav Koval, Vitaliy Koval, Maxim Korynchuk, Alexander Ratushnyak, Igor Yakymenko.**

²³ http://legaid.gov.ua/ua/?option=com_content&view=article&id=598

²⁴ http://www.bbc.co.uk/ukrainian/news/2014/01/140126_cherkasy_detained_or.shtml?utm_source=BBC.ua&utm_medium=twitter

²⁵ <http://www.pravda.com.ua/news/2014/01/27/7011447/>

²⁶ <http://www.pravda-kr.com.ua/golovna/906-kirovogradsku-oda-shturmom-ne-vzyati-khronika-podij.html>

²⁷ <http://uapress.info/uk/news/show/15031>

Obwód połtawski

W dniu 26.01.2014 r. aktywiści Euromajdanu w mieście Krzemieńczuk usiłowali dostać się do budynku Rady Miasta. W związku z tym incydem (według stanu na dzień 31.01.2014 r.), zostało wszczęte postępowanie karne przeciwko czterem działaczom Wszuchukraińskiego Stowarzyszenia „Majdan” - **Vladimira Pylypenko, Sergeya Polyukhovycha, Igora Chadyuka i Leonida Kharchenko**. Wszyscy aresztowani zostali oskarżeni o próbę bezprawnego zajęcia budynku administracyjnego (art. 341 Kodeksu Karnego Ukrainy). W dniu 28.01.2014 r. sąd postanowił zastosować wobec aresztowanych środek prewencyjny w postaci aresztu domowego.²⁸

Obwód sumski

W dniach 23-24.01.2014 r., kilka tysięcy osób piketowało przed budynkiem Sumskiej Obwodowej Administracji Państwowej, jak również przed budynkiem Rady Obwodowej. Protestujący próbowali uniemożliwić przyjęcie przez Radę Obwodową oświadczenia popierającego działania prezydenta Wiktora Janukowycza. W dniu 24.01.2014 r. miały miejsce starcia w pobliżu budynku Rady Obwodowej.²⁹ Kilka osób zostało aresztowanych pod zarzutem próby bezprawnego zajęcia budynków administracji oraz ich blokowania (artykuł 341 Kodeksu Karnego Ukrainy). Łącznie w mieście Sumy zatrzymano co najmniej 9 działaczy (według stanu na dzień 31.01.2014 r.): **Georgiy Ignatiyev, Vladislav Midushevskiy, Alexander Revenko, Alexander Repetun, Yuriy Tkachenko, Alexander Tovstukha, Roman Churilov, Oleg Sharyi, Dmitriy Sheremet**.³⁰

Fundacja „Otwarty Dialog” zwraca się do pozarządowych organizacji obrony praw człowieka, niezależnych mass mediów oraz międzynarodowych instytucji obrony praw człowieka we Wspólnocie Europejskiej, z apelem o wysłanie do regionów Ukrainy obserwatorów w celu monitorowania przestrzegania praw człowieka. W szczególności konieczne są:

- obecność międzynarodowych obrońców praw człowieka, dyplomatów i dziennikarzy na posiedzeniach sądowych;
- przeprowadzenie spotkań z osobami, które przebywają w areszcie, szpitalach lub byli ofiarami czy też świadkami pobic i tortur;
- przeprowadzenie spotkań z przedstawicielami władz lokalnych, prokuratury i resortów siłowych w celu wyjaśnienia poszczególnych przypadków represji wobec aktywistów i dziennikarzy.

Dzięki interwencji obrońców praw człowieka i szerokiemu nagłośnieniu przypadków stosowania tortur wobec osób zatrzymanych w Kijowie w ostatnich tygodniach, w wielu przypadkach udało się uzyskać zmianę środka zapobiegawczego zastosowanego wobec uczestników protestów antyrządowych z aresztu na areszt domowy. Pozytywne wyniki uzyskane do tej pory w praktyce organizowania podobnych przedsięwzięć pozwalają przypuszczać, że zjednoczenie wysiłków znacznie zmniejszy możliwość skazania niewinnych ludzi.

W celu otrzymania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Lyudmyla Kozlovska, Fundacja Otwarty Dialog

lyudmylakozevska@odfoundation.eu

²⁸ <http://www.unian.ua/politics/877861-u-kremenchutsi-chotiroh-aktivistiv-maydanu-posadili-pid-domashniy-aresht.html>

²⁹ <http://news.liga.net/news/politics/969990-v-kirovograde-zaderzhany-20-aktivistov-maydana-svoboda.htm>

³⁰ <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25242558.html>